

ЖИВИ СА ГЕРОИТЕ НА ПЕТЪР БОБЕВ

Чавдар Гешев

През август миналата година се навършиха 85 години от рождението на големия писател, ветерана-фантаст Петър Бобев. Той си отиде преди повече от 2 години тихо, без шум и (както искаше) без надгробни речи и парадна суетня. Мечтата му беше да види бял свят и последното нещо, което е написал; да бъде сред своите читатели още, да разказва още, да разказва, макар и „после“...

Показателна равностметка

За 83 години живот (роден е на 9 август 1914 г. в Горна Оряховица) писателят Петър Бобев остави зад гърба си обемисто творчество: 50 книги и над 10 000 страници - разкази, повести, романи. Все още не са публикувани 5 от тях – стоят и търпеливо чакат своя ред в пет различни издателства. Това са фантастични и приключенски произведения: „Свещеният кайман“, „Окото на Кукулкан“, „Операция „Трънен венец“, „Тритон“ и „Конгамато – летящата смърт“. В чекмеджетата на неговото бюро има още два завършени романа, непредлагани досега никъде... Зад гърба на този крехък, лесно раним човек с жулверновска брада остана огромният му труд и талант. Безспорният му талант започна изявите си през 1955 г. с приказките за растенията „Децата на слънцето“ под редакцията на Ангел Каралийчев. По-късно неговата чудесна повест „Белият лоцман“ (1961 г.) получи първа награда на конкурса на Министерството на просветата и Съюза на българските писатели, а повестта „Тео Немия“ (1965 г.) бе отличена с втора награда на конкурса за научна фантастика, обявен от издателство „Народна младеж“. Няколко негови произведения бяха преведени на немски и руски език...

Петър Бобев е същият български писател, чийто фантастичен роман „Каменното яйце“ (1989 г., изд. „Народна младеж“) предизвика едва ли не скандална сензация при публикуването на романа на американския писател Майкъл Крайтън „Юрски парк“ и реализирания по него филм „Джурасик парк“ от режисьора Стивън Спилбърг. Защото Петър Бобев се оказа предвестник (с почти две години!) на хипотетичната идея да се „възкресят“ динозаври чрез генното инженерство. Със статията си „Открадна ли е Майкъл Крайтън идеята за „Джурасик парк“?“ (1993 г.) предложих на Спилбърг да направи продължение на филма по мотиви този път от „Каменното яйце“ на българския писател. Резултат и досега няма... А излезлият неотдавна във второ издание роман „Жрицата на змията“ отново показва, че българските писатели фантасти са били и са носители на авангардни идеи. Петър Бобев поставя редица романтични и научни хипотези. Спомнихме си за него миналата година, когато по нашите екрани се появи игралният филм на режисьора Луис Лъоса „Анаконда“ (сценаристи Ханс Бауер, Джим Кеш и Джон Епс Джуниър). Снимачна експедиция с помощта на ловеца Пол Сароун (в ролята известният артист Джон Войт) дири в джунглите на Бразилска Амазония тайнственото племе ширишама и претърпява агресията на 12-метрова анаконда. Да, ама... написаният преди 33 години роман на българския писател Петър Бобев също ни пренася в Амазонията, запознава ни със Златния град на амазонките и – представете си! – с една гигантска анаконда (два пъти по-голяма от тази в американския филм). Има и други съвпадения. Разбира се, след „Джурасик парк“ аз отново смятам, че това е една

сензационна случайност, а не плагиат!... Хубавото в цялата тази работа бе, че навременното хрумване на издателство „Жар – Жанет Аргирова“ да преиздаде романа „Жицата на змията“ ни напомни сякаш, че предстои 85-годишнината на Петър Бобев.

Българите в неговото творчество

В половината от творчеството на Петър Бобев живеят като герои десетки българи и българки – исторически личности, смели пътешественици, откриватели на вековни тайни, забележителни учени...

Това са:

професорът палеонтолог Борис Станоев и малкият му син Милчо, които в една интернационална експедиция откриват в Антарктида замръзнал и след това съживен от учените гигантски гушер – еласмозавър („Гушерът от ледовете“);

естествоизпитателят д-р Христо Наумов и дъщеря му Люба, които откриват в Африка един странен пазител на голямо златно находище – гигантското влечуго цератозавър („Драконът от Луалаба“);

археологът Боян Симов, който в южноамериканските джунгли дири Златния град на амазонките („Жицата на змията“);

талантливият учен д-р Стефан Павлов, който чрез едно свое откритие надниква в тайните около древната цивилизация на инките и тяхното легендарно съкровище („Отмъщението на мъртвия инка“);

фитопатоложката Мария Димова и брат и Крум Димов, които откриват в Австралия древноегипетски град и разнищват тайните на древната красавица Нефертити, съпруга на реформатора фараон Ехнатон („Опалите на Нефертити“)...

След това българите – герои на писателя, са близо до Африка – на остров Мадагаскар, където биологът Иван Стамов дири следи от древния континент Лемурия („Зеленият вампир“); в Италия, където доктор Марио Булгаро и жена му доктор Елена Костова-Булгаро ратуват за опазването на природата, за равновесието в природата („Светещата гибел“); в далечна Индонезия, където биологът пътешественик д-р Христо Пеев и туземците Панду и Сидикин имат съдбоносна среща в джунглите със странни виолетови същества – жители на планетата Фаетон, и разрешават актуални философски прозрения...

Между 1967 и 1988 г. излизат десетина романа, които образуват една историческа поредица и разкриват образите на някои предшественици, населявали нашите земи. За Лизимах и Спартак разказват романите „Отровният пръстен“ и „Гладиаторът“. На Исперих и основаването на българската държава е посветен „Мечът на Атила“, почти в тази епоха се развива действието на повестта „Позорът на Один“. Стройникът Слав Граматик и богомилското движение откриваме в романа „Тайната книга“. Деспот Добротица, княгиня Анна, цар Фружин и Драгота са герои на „Куцият дявол“, „Калиакра“ и „Драгота – морски хайдутин“...

Романът „Галатея“ разказва за драмата на българския учител Лазар Димчев и неговата сестра Денница, които в борбата с турците срещат Галатея – последната потомка на древния народ на остров Крит. На народната борба с турския поробител е посветен оригинално построеният роман „Горан, мечи побратим“ – всяка негова глава вместо заглавие носи стихове от народни песни, но не само това определя нейния много български дух...

Героите българи на писателя Петър Бобев са носители на възрожденския дух, на доброто начало, на смелите хипотези, на най-прогресивното в науката и нещо много важно – те в никакъв случай не са аполитични. Чрез своите герои писателят не витае

извън времето, а смело се докосва до проблемите на вчерашния и на днешния ден. Българите в творчеството на Петър Бобев се открояват не само със своите национални черти, те са ренесансови личности, духовни рицари, когато трябва да дадат светъл пример на своя народ, а защо не и на поробителя.

„Хуманизирането“ на неговите герои животни

Отбелязвал съм го и друг път – Петър Бобев разказва увлекателно, сладкодумно, задъхано дори, опирайки се на съвременното наблюдение, на научния факт. Приключението и фантастиката са любим негов похват, понякога той ги споява в някакъв особен конгломерат, в който господства изключителността. „Изключителен образ, изключителна идея, изключителен сюжет“ – отбелязвал е пред мен сам писателят. Негова голяма сполука в огромното му творчество е умелото „хуманизиране“ на животните върху сушата и на многобройните обитатели на океана. Този много труден похват, разбира се, не е негово откритие – той е бил „оръжие“ на Джек Лондон в „Дивото зове“ и на Джеймс Оливър Кърууд в „Дивото куче Казан“, на Йордан Йовков в анималистичните разкази „Ако можеха да говорят“ и на Емилиян Станев в книгите му „Вълчи нощи“, „Дива птица“ и „Тежък живот“. Пред нас е налице един забележителен факт – майсторът творчески се е учил от майсторите. Писателят Петър Бобев с особен финес и голямо познание придава „човешки“ черти на животните и на подводните обитатели, вървейки по специфичната диря на „потока на съзнанието“. Това с вълнение открихме в образа на боата от „Боа и диаманти“, в делфина от „Белия лощман“, в акулата-чук от „Телената обеща“, в калмарите от „Теао Немия“ и „Светещата гибел“... Ние приехме дори за естествени техните имена: Свирепия, Белия лощман, Кривата челюст, Многогоркия, Отрязаната перка, Счупения трион... Преди три години към тях се прибави и Хекуба – зъбатата китообразна косатка от „Тигрицата на океана“ – последния роман на писателя, публикуван приживе (изд. „Български писател“). И още – Глухото (детето на Хекуба), Свадливата (делфинка), Белязания, Самеца с гранатата, Стария... Това са хищници, но същевременно майки и самци, всеки със свой „психологически образ“. Авторът анализира и упорито дири къде е възможно инстинктът да премине (може би!) в съзнание, в мисъл. Така именно той стига до „потока на съзнанието“, така чрез техния физически образ и „вътрешен монолог“ навлизаме в удивителния подводен свят, кипящ от живот...

Неговото верую

Във вестниците „Орбита“, „Литературен фронт“, „АБВ“ и „Дума“ бяха публикувани няколко мои интервюта с Петър Бобев, където ясно изкрystalизираха основните жалони в творчеството му, откри се неговото верую. Той споделяше своите позиции и при други случаи – например по време на дългите ни разговори у дома, в градинката на бул. „Васил Левски“ и улица „Искър“ или в парка „Заимов“.

Приключението – казваше Петър Бобев – е лостът, който раздвижва сюжета... Изключителността е ключът към сърцето на читателя. Успеем ли да отключим така това сърце, после лесно можем да вмъкнем в него поука, идеята, морала си. Всичко друго е на второ място – най-важното е да спечелим сърцето...

И още: „В никакъв случай не мога да приема противопоставянето на приключенския жанр срещу съвременната тема. Нима разузнавачът и криминалистът не се занимават с нашата съвременност – и то в нейните най-болезнени прояви?

Съвременност не значи обезателно строителна площадка и кооперативни блокове, по които се подвизават герои, божем наши съвременници, а с душевност на неандерталци... Приключенският жанр е почвата, върху която с пълно великолепие може да разцъфти нашият хуманизъм. И то хуманизъм, който търси не само човека, какъвто и да е той, а **човечността**. От тая гледна точка в романите на Джек Лондон и в разказите на Йордан Йовков аз откривам повече хуманизъм, отколкото в много книги, където се подвизават хора-зверове. По-добре да се антропоморфизират животните, отколкото да се анимализират хората...”

Научната фантастика – казваше писателят – позволява на автора да пренася героите си в пространството и времето, да ги поставя в миналото и в бъдещето, да ги среща с разумни същества, чрез чиято уста да разкрива бляновете си не толкова за по-съвършена техника, колкото за **по-възвишена етика**, да утвърждава увереността си в прогреса. Това е литература на мечтанието, на дръзкия полет на човешкото въображение, на порива към знание. При нея постигат примирение две на пръв поглед изключващи се начала: сухото знание и лиризмът, осъществява се в художествена форма своеобразно единство на противоположностите. Всъщност за младежкия дух това е лесно обяснимо – поривът за знание избуява сред нежните чувства и мечтите. Днес науката със своите смайващи достижения ражда романтиката на века, романтиката на откритието за разлика от някогашната романтика на конквистадорите и колонизаторите... Този жанр е **един от най-търсените** в света. И съответно издаван, с изключение може би у нас. А ние имаме не по-малко таланти в тази област...

Последната негова мечта

Без съмнение в своята цялост книгите на Петър Бобев са верен спътник в изграждането на нашето въображение и в изграждането на ценностната ни система. Особено близки и скъпи са ни онези от тях, в които живеят, мечтаят, борят се и побеждават обаятелните герои българи. Те наистина остават в нашето съзнание със своята човечност, чистота и пример за цял живот!

Писателят не е вече между нас, но книгите му остават, те са и ще бъдат с нас. Писателят вече не е жив, но живи са героите на Петър Бобев, живи в съзнанието на многобройните му читатели!

В ръцете на неколцина ръководители на издателства са 5 невидели още бял свят негови книги. Петър Бобев вярваше в тези издатели, разчиташе на тях, мечтаеше да види излезли от печат последните свои произведения. Макар че напоследък просто мизерстваше и продаваше антики и картини, за да свърже двата края, той не се блазнеше от хонорарите, а смяташе, че само изпълнява поетия дълг към своите читатели... Това беше, това е Петър Бобев – едно голямо име в българската приключенска и фантастична литература!

[Назад към основната страница](#)